

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: Gh. Stratulat)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Panov, L. Pruteanu, I. Țurcan)

DECIZIE

28 octombrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Iurie Bejenaru
Dumitru Mardari
Nicolae Craiu
Galina Stratulat

examinând cererea de recurs declarată de Adrian Munteanu, reprezentat de
avocatul Anatolie Hotineanu,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Valentina Proca
împotriva lui Adrian Munteanu cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori,
încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori și cheltuielilor de judecată,
împotriva deciziei din 30 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 29 octombrie 2018, Valentina Proca a depus cerere de chemare în judecată
împotriva lui Adrian Munteanu cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori,
încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori și cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că s-a aflat în căsătorie cu pârâtul Adrian
Munteanu, în timpul căsătoriei la XXXXX s-a născut fiica XXXXX, iar la
XXXXX fiul XXXXX.

Prin hotărârea din 25 octombrie 2016 a Judecătoriei Nisporeni s-a admis
cererea de chemare în judecată depusă de Adrian Munteanu împotriva Valentinei
Munteanu cu privire la desfacerea căsătoriei.

A menționat că conform informației Biroului Național de Statistică privind
valoarea minimului de existență în mun. Chișinău pentru un copil în vârstă de 1-6
ani constituie suma de 1729,20 de lei și de 7-17 ani constituie suma de 2 234,10 de
lei.

Reclamanta a declarat că fiecare copil este în drept să aibă un tată, care să
îngrijească de el, să-l iubească și să-l ajute material, spiritual cât și moral, un copil
având nevoie de hrană, îmbrăcăminte, medicamente etc, or, întreținerea copilului
minor nu poate fi pusă doar în sarcina mamei.

A solicitat stabilirea domiciliului copiilor minori XXXXX și XXXXX, cu
mama, Valentina Proca; încasarea de la Adrian Munteanu în beneficiul său a
pensiei de întreținere a copiilor minori XXXXX în sumă de 2 234,1 de lei și
XXXXX în sumă de 1 729,2 de lei lunar, începând cu 29 octombrie 2018, până la
atingerea majoratului de către aceștia; încasarea de la Adrian Munteanu în
beneficiul Valentinei Proca a cheltuielilor de judecată formate din achitarea taxei
de stat în sumă de 100 de lei și costul cheltuielilor de asistență juridică în sumă de
250 de lei.

Prin hotărârea din 02 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a admis acțiunea înaintată de Valentina Proca. S-a încasat de la Adrian Munteanu în beneficiul Valentinei Proca pensia de întreținere a copiilor minori XXXXX în sumă de 2 234,1 de lei și XXXXX în sumă de 1 729,2 de lei lunar, începând cu 29 octombrie 2018, până la atingerea majoratului de către aceștia. S-a stabilit domiciliul copiilor minori XXXXX și XXXXX cu mama, Valentina Proca. S-a încasat de la Adrian Munteanu în beneficiul Valentinei Proca taxa de stat de 100 de lei și costul cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 250 de lei. S-a încasat de la Adrian Munteanu în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 1 426,78 de lei.

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, la 13 martie 2020 prin intermediul oficiului poștal, Adrian Munteanu, reprezentat de avocatul Anatolie Hotineanu, a depus cererea de apel împotriva hotărârii din 02 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii instanței de fond în partea ce ține de cuantumul pensiei de întreținere a copiilor minori.

Prin decizia din 30 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost respinsă cererea de apel declarată de Adrian Munteanu, reprezentat de avocatul Anatolie Hotineanu și a fost menținută hotărârea din 02 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La 21 august 2020, prin intermediul oficiului poștal, Adrian Munteanu, reprezentat de avocatul Anatolie Hotineanu, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei recurate cu restituirea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia contestată, pe care o consideră ilegală, adoptată cu încălcarea esențială a normelor de drept procedural și din acest considerent pasibilă de a fi casată cu restituirea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

A menționat că instanța de apel a judecat apelul în absența apelantului cât și a reprezentantului acestuia.

Recurentul a relatat în recurs că nu au recepționat nici o citație și careva informații pe situl instanței de apel despre data, ora ședinței de examinare a apelului nu au fost comunicate, fapt care se încadrează în prevederile art. 432 alin. (3) lit. b) Cod de procedură civilă.

Mai mult, apelantul nu a primit referința intimă, nu au fost depuse cereri de examinare în lipsă, prin urmare consideră recurentul că i-a fost încălcat dreptul la apărare.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

În circumstanțele date, recursul declarat de Adrian Munteanu, reprezentat de avocatul Anatolie Hotineanu, la 21 august 2020, este depus în termenul prevăzut de lege.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 21 octombrie 2020 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestora în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și a restitui pricina spre rejudecare în instanța de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În speță, Valentina Proca înaintând prezenta acțiune împotriva lui Adrian Munteanu a solicitat stabilirea domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei de întreținere pentru copiii minori.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii depusă de către Valentina Proca.

Instanța de apel a ajuns la concluzia netemeiniciei cererii de apel depuse de către Adrian Munteanu, reprezentat de avocatul Anatolie Hotineanu, menținând hotărârea din 02 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, verificând legalitatea deciziei, a constatat că instanța de apel a încălcat normele de drept procedural.

În sensul art. 432 alin. (3) lit. b) Codul de procedură civilă, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată.

În conformitate cu art. 370 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța de apel efectuează, în termen de până la 2 luni de la data emiterii încheierii de intentare a procedurii de apel, actele procedurale în vederea pregătirii cauzei pentru dezbateri în conformitate cu art. 185 și art. 186.

În temeiul art. 102 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța înștiințează prin citație participanții la proces, martorii, experții, specialiștii și interpreții privitor la locul, data și ora ședinței de judecată sau la locul, data și ora efectuării unor acte de procedură.

Art. 105 alin. (1) Cod de procedură civilă, citația și înștiințarea se trimit prin scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin persoana împuternicită de judecată. Data înmânării citației sau înștiințării se înscrie pe citație sau înștiințare în partea care se înmânează destinatarului, precum și pe cotor, care se restituie instanței.

Din materialele dosarului, și anume din procesul-verbal al ședinței de judecată al instanței de apel din 30 iunie 2020 rezultă că în cadrul ședinței atât apelantul cât și reprezentantul acestuia nu s-au prezentat, însă, instanța de apel a constatat că au fost citați legal și în temeiul art. 379 alin. (2) Cod de procedură civilă a dispus judecarea apelului în lipsa lor. (f.d. 101-103)

Prin prisma normelor enunțate, instanța de recurs constată că, la materialele dosarului lipsesc careva probe, citații privind înștiințarea lui Adrian Munteanu și a reprezentatului acestuia, avocatul Anatolie Hotineanu, mai mult lipsesc informații de pe situl instanței de apel despre data, ora ședinței de examinare a apelului, prin urmare se atestă o încălcare a normelor de procedură prevăzute la art. 432 alin. (3) lit. b) din Codul de procedură civilă. Per ansamblu, această împrejurare a condus la încălcarea dreptului la un proces echitabil a lui Adrian Munteanu garantat la art. 20 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova și art. 6 parag. 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Astfel, Colegiul menționează că în sensul art. 379 alin. (1) Cod de procedură civilă, se impune obligația instanței de apel de a judeca apelul doar în cazul citării legale a apelantului și a reprezentantului acestuia, iar atunci când nu există date cu privire la respectarea procedurii înștiințării, procesul se amână.

Cu toate acestea, instanța de apel fără a întreprinde toate măsurile necesare în vederea înștiințării legale a apelantului și/ sau avocatului acestuia, a judecat apelul declarat în lipsa acestuia cât și a reprezentantului său, ceea ce constituie o încălcare în mod direct a dreptului ultimului la un proces echitabil, cât și principiul egalității armelor statuat de art. 6 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, or unul din principiile ale procesului echitabil este contradictorialitatea între părțile care sunt parte a procesului. Pentru a răspunde exigențelor articolului enunțat procedura în fața instanțelor judiciare trebuie să aibă un caracter contradictoriu, un concept similar celui al egalității armelor. Principiul contradictorialității presupune, în fond, posibilitatea pentru părțile în proces de a li se aduce la cunoștință toate dovezile invocate și observațiile formulate și de a face comentarii în legătură cu ele.

În conexiunea celor relatate, se constată că judecând cererea de apel în lipsa apelantului Munteanu Adrian, reprezentat de avocatul Anatolie Hotineanu, instanța de apel nu a asigurat disponibilitatea în drepturi a participantului la proces, ce constă în posibilitatea, în primul rând, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare, astfel, prin urmare fiind admisă încălcarea prevederilor art. 27 alin. (1) Cod de procedură civilă.

Totodată, Colegiul reține că instanțele de judecată dispunând încasarea pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă, urmau să țină cont de starea materială și familială a părților și de alte circumstanțe importante, precum au reținut și informația eliberată de Biroul Național de Statistică cu privire la valoarea minimului de existență pentru un copil.

Mai mult, la stabilirea cuantumului pensiei de întreținere pentru copilul minor, instanțele judecătorești urmau a ține cont și de dispozițiile art. 58 alin. (1) și art. 74 alin.(1) Codul familiei, care expres prevăd că părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sunt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat.

Dispoziții similare se conțin și în art. 18 alin. (1) din Legea privind drepturile copilului nr. 338 din 15 decembrie 1994, care prevede că ambii părinți, în egală măsură, sau persoanele subrogatorii legale poartă răspunderea principală pentru dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală și socială a copilului, ținând cont în primul rând de interesele acestuia.

Articolul 18 alin. (1) al Convenției internaționale din 20 noiembrie 1989 cu privire la drepturile copilului, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993, prevede că statele părți vor depune eforturi pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii părinți au o răspundere comună pentru creșterea și dezvoltarea copilului. Răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării sale le revine în primul rând părinților sau, după caz, reprezentanților săi legali. Aceștia trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului.

Situație de acest fel este reglementată și în art. 27 alin.(2) din Convenție, care prevede că părinților și oricăror altor persoane care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților și a mijloacelor lor financiare, condițiile de viață necesare dezvoltării copilului.

Astfel, reglementările menționate arată că, conform legislației, ambii părinți au datoria de a compensa cheltuielile pentru întreținerea copilului minor.

Sub acest aspect și reieșind din constatările enunțate, instanța de recurs conchide că cauza a fost judecată cu încălcarea normelor de drept procedural și cu interpretarea eronată a normelor de drept material, ceea ce denotă o examinare superficială și evazivă atât a apelului, cât și a cauzei deduse judecării, fără a fi verificată, în condițiile legii, legalitatea hotărârii contestate.

Având în vedere faptul că eroarea comisă nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel cu restituirea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se admite recursul declarat de Adrian Munteanu, reprezentat de avocatul Anatolie Hotineanu.

Se casează decizia din 30 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Valentina Proca împotriva lui Adrian Munteanu cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori și cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

Galina Stratulat